

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

6. köide Tallinnas, teisipäeval, 3. veebruaril 1925 Nr. 6 (100)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

O. S.: Ülevaated välisriikide majanduslisest seisukorrast

E. Timma: Pärnu-Tallinna kitsarööplise raudtee 1923. a. rahaline aruanne

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

Balti puuvillaketramise ja kudumise vabriku Aktsia Selts, Tallinnas.

Asuf. 1898. a.

Vabrik: Kopli tän. 21. **Valitsus:** Väike Karja tän. nr. 8.
Telegr. aadress: „COTTON“.

LADUD: Tallinnas, Suur Karja tän. nr. 13.
Riias, Grehzineeku eela nr. 12.
Kownos, Schlosserstrasse 2-a.

Töölise arv üle 2000. Ketruse värtmaid 70,000; kangrutelgesi 2000.
Oma pleekimise, värvimise ja appretuur jaoskonnad.

Valmistatakse: Puuvillariiet igat seltsi, pleekimata, pleegitud ja värvitud; lõnga, sukalõnga ja õmblusniiti, pleekimata ja värvitud; vatti.

Aasta saaduste valmistus:	Riie	umbes 100.000	puuda.
	Lõng	" 10.000	"
	Sukalõng	" 4.000	"
	Vatt	" 1.500	"
	Õmblusniit	" 30.000	grossi.

Sindi Kalevivabriku Ühisus endine Vöhrmann ja Poeg.

Vabrik: Sindis, Pärnu lähedal.

Juhatus: Tallinn, Harju tän. 43, telef. 5-75 ja 22-29.

Ladud: Tallinnas, Suur Karja tän. Nr. 13, telef. 2-41 ja 24-66.
Riias: Grehzineeku eela 12 ja
Kownos: Schlosserstrasse 2-a.

Villatööstus: Kalevid sõjaväelastele ja eraisikutele; meeste- ja naisterahvastele ülikonna ja palituriided. Vooditekid, suured rätikud.

Puuvillatööstus. Pleekimine, värvimine, trükkimine, mer-serisatsioon.

Kalevivabrik asutatud 1834. a.

Puuvillatööstus asutatud 1919. a.

Auhinnad:

Kõrgemad auhinnad: Kuld aurahad Tallinnas 1921. ja 1922. a. Riigi kullid ülevenemaalistel väljanäitustel 1841., 1882. ja 1896. a. Aumärgid Londonis, Pariisis ja mitmetel Venemaa väljanäitustel.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—

pooleaastas „ 500.— „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

6. köide. Tallinnas, teisipäeval, 3. veebruaril 1925. Nr. 6 (100)

Sisu: Toimetuse kommentaar. O. S.: Ülevaated välisriikide majanduslisest seisukorrast. E. Timma: Pärnu-Tallinna kiiseroopalise raudtee 1923. a. rahaline aruanne. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

2. veebruaril 1925. a.

„Eesti lina“. Nagu viimastest ajaleheteadetest näha, on ühistegelased (E. T. K., Ühistegeline liit ja Estonia), vististe Abja linavabriku insener Kissa algatusel asunud korraldama Eesti linaasjandust ja saaduste müüki. Selleks on ära peetud 29 mkp. koosolek, millest peale nimetatud asutuste veel raha- ja kaubandus-tööstusministeeriumi esitajad osa võtsid, ning kus otsustati asutada linatööstuse keskliit: „Eesti lina“.

Kes vähegi linakaubandust tunneb, sellel on selge, et praegused olud sel alal täiesti lubamatad on. Väljamaa ettevõtjad ning väljamaa kapitaal on kõik kodumaa linaeksportöörid, ja viimasel ajal ka veel lina-kaupmehed välja tõrjunud, nii et nüüd sellel turul dikteerivad nõudeid ainult väljamaa ärid, milledest tähtsamad on Malcolm & Co, B. Whishaw ja Association Linière. Teised on väiksemad ostjad nagu Flachsversorgungs GmbH., Northern-Eastern European Trading Co., J. Durand j. t.

Eesti ettevõtjatest suuremad olid O/ü. Sampo, mis hingusele läks, O. Seisler & Co., mis omaniku surma tõttu lõppes ning A. Kurruk ja H. Lell, Tartus, kus aga mõlemad osanikud lahku läksid ning iga üks omal käel äri ajab. Petseris ja Võrus on hulk linakauplejaid, nagu Varik, A. Dupler-sky, Arras & Berg j. t., kes kord ühe, kord teise eksportööriga koos töötavad, kuid nendel järele jäänud kodumaa äridel ei ole väljamaal mõju.

E. T. K. linaosakond tegutseb küll meie riigi asutamise päevast peale, kuid ei ole

suutnud siiaaani suuremat tagajärge anda; vähemalt ei ole märgata, et E. T. K. oleks suutnud sellel alal domineeriv olla.

Sellepärast on praegu astutud samm väga tähelepanemise väärt selles mõttes, et kavatakse Eesti linakaubandust enam vähem korraldada ja välismajandusest vabastada, seda enam, et uus ühisus tahab rõhku panna mitte ainult lina müügi, vaid ka ümbertöötamise peale.

On arusaadav, et selle juures tahetakse ära kasutada olemasolevaid ümbertöötamise vabrikuid, iseäranis nii hästi sisse-seatuid, kui Abja linavabrik, ning loomulikult peavad need vabrikud täie jõuga töötada võima. Kuid õnnetus oleks, kui ajalehe teated tõele vastaks, nagu kavatakse Abja linavabrikut ainu-ümbertöötajaks jätta. Lina transporteerimise ja ümberlaadimise kulud on seevõrd tähtsad tegurid, et juba ainult nende pärast ümbertöötamist ei tohi tsentraliseerida. Pealegi ei suudeta lähemas tulevikus põlluharjaid ära võõrutada kodusest ümberharimisest, ning seda ei ole tarviski.

Sellepärast peaks „Eesti lina“ oma mõlemaid ülesandeid, ümbertöötamist ja müümist, lahus käsitleda. Esimeses osas olemas olevaid vabrikuid neile kõige soodsamal viisil ära kasutama, aga teises osas endale iseseisvuse võitma väljamaa turgudel, et Eesti linale tõesti tema väärtusele ja headusele vastavat turgu leida ja järelepärimist tekitada. Nende mõlemate ülesannete täitmiseks soovime uuele ettevõttele kõige paremat kordaminekut.

Kolmas Ülemaaline laevaomanikkude kongress,

muste hulka. Mitte ainult sellepärast et 77% meie kaubalaevastikust esitatud oli, vaid just järjekindluse ja otstarbekohasuse poolest, mida kongressi tööd üles näitasid. Kongressil anti põhjalik ja mitmekülgne ülevaade meie laevastiku tegevusest, ning tingimistest mille all ta peab töötama, sadamate ja veeteede seisukorra, krediitide ja maksustamise üle ning arutati võimalusi rahvusvahelisest laevaomanikkude koostööst osa võtta.

Kongressil ettekantud referaadid ja resolutsioonid on eriväljaandes ilmunud, ning tuleva numbri kroonika osas avaldame tähtsamad kongressil vastuvõetud resolutsioonidest.

Riia kaubandusline võistlus Lõuna-Eestis ja uued differentsiaalraudtee kaubaveo-tariifid.

Võru linnadesse ja maakondadesse. Eriti suurenes esimese järgu tarbeainete sissevedu, nagu suhkur, jahu, heeringad, petroleum, sool jne. Järjekult vähenes Tallinna suurärimeeste läbimüük selles raioonis, sest Riia kaupmeestel oli võimalik Lõuna-Eestile odavamalt kaupa müüa. See asjaolu oli peaaesjalikult sellega seletatav, et Riia on hulga lähemal Valgast (Riia-Valk - 185 km. ja Tallinn-Valk - 274 km.) ja Võrust, kui seda on Tallinn. Hinnavahe tekkis siis raudtee veo hindadest ja Läti raudteedel ravitusel olevatest differentsiaaltariifidest.

Tähendatud Riia kaubandusline võistluse küsimus oli läinud aasta kevadel mitmel pool kaubanduslistes ringkondades arutuses, kui ma ei eksi, siis isegi bõrsekomitees. Mitmete nõupidamiste järele tuldi otsusele, et Riia võistlus on võimaldatud peaaesjalikult meie raudtee ühtlase tariifi tõttu. Esineti siis palvetega muu seas teedeministeeriumile, et Eestis ka differentsiaaltariif maksuma pandaks, s. o., et mida kaugem maa, seda odavamaks suhteliselt läheb järk järgult vedu.

See mõte leidis teedeministeeriumis poolehoidu ja differentsiaal kaubaveo tariif hakkas 1. jaanuaril s. a. maksuma ja järje-

mis 19.-20. dets. 1924. aastal Tallinnas ära peetud, kuulub läinud aasta lõpu tähtsamate sünd-

likult oleks pidanud ka Riia võistlus ka-duma või vähemalt raugema.

Kuid tegelikult on see teisiti. Vaadates viimaste nädalate kaubanduste läbikäimiste aruandeid Lätimaaga, näeme et esimese järgu tarbeainete (suhkur, nisujahu, heeringad, sool, petroleum) sissevedu Lätist ei ole sugugi vähenenud, vaid ennem tõusnud. Teiste sõnadega, Riia varustab endiselt Valga, Võru ja Petseri maakondasid ja linnasid tähtsamate tarbeainetega.

Millega on see siis seletatav? Eestis on nüüd küll tarvitusel differentsiaaltariif, kuid ühtlasi uue tariifiga viidi ka kaubaveo hinna kõrgendamine läbi. Keskmiselt 20-25% võrra. Olgugi et kauguse tõttu kaubaveo hind väheneb, kuid üldise tariifi hindade tõusu tõttu on veohinnad praegu veel kallimad, kui enne.

Loomulikult ei jäta see mõju avaldamata ka tarbeainete hindade peale, nõnda et Riia suurärimeestel on praegu veel parem võimalus võistelda Tallinna omadega, kui enne. Nagu Valga kaubanduslistest ringkondadest kuulda, olla Riist sisseostmine praegusel korral palju kasulikum, kui enne uut aastat, mis seletab ka sisseveo suurenemist.

Nagu kuuleme, kavatseb ka Läti raudteevalitsus kaubaveotariifi 25% võrra tõsta. Kui see teosneb, siis kallinevad küll Riia kaubahinnad, kuid mitte sedavõrd, et võistlusevõimetuks jääda.

Läti tariifi tõstmisega saavad tarbeainete hinnad jälle läinud aasta kõrgusel olema, ja võistlus jääb samaseks, kui eelmisel aastal. - Järjekult ei suuda meie differentsiaal kaubaveotariif Riia võistlust Tallinna vastu nõrgendada.

Ülevaated välisriikide majandus- listest seisukorsast.

O. I.S.

3. Põhja Ameerika Ühisriigid.

Olgugi, et Põhja Ameerika Ühisriigid on kaugel väljaspool sellest arenemise radast, mida käivad Euroopa riigid omas enamusel, ja et selle tõttu Ameerika olud vaevalt meile midagi pakkuda suudavad, mis meie oma majanduslise elu ülesehitamise juures suudaksime otsekohe ära tarvitada, on nendega tutvustamisel siiski see tähtsus, et võime ettekujutuse saada riigi ja rahvaste majanduslise seisukorra üle, mida võib

nimetada praeguse aja saavutuste tipuks. Tõepoolest on Ameerika oludes tegemist arvudega, milledega Vana Maailma riigid vaevalt kunagi suudavad tegemist teha, juba sellepärast, et looduse eeltingimised vastavalt palju väiksemad on, rääkimata poliitiliste rühmituste keerdsõlmedest, mille lahendamise peale Euroopa oma majanduslise võime peajasjalikult on kulutanud, ning mille lahendamise lõppu meie veelgi ei suuda näha.

Vaatamata suure rahvaarvu peale, mis 1910. aastal oli 91,97 miljoni ja 1920. aastal 105,71 miljoni elanikku, seega aastane keskmine juurdekasv 1,374 miljoni on. P. A. Ühisriigid, oma hiiglapindala, – 3.026,8 tuhat ruutmiili – poolest võrdlemisi väga hõredalt asutud ja jääb selles mõttes koguni Eestist maha.

Elanikkude arv ühe ruutmiili kohta on:

P. Ameerika Ühisriikides	35,50
Eestis	75,56
Lätis	261,97
Euroopa Venemaal	142,29
Belgias	636,0
Saksamaal	239,54
Inglismaal	388,90
Prantsusmaal	185,29

Kuid selle peale vaatamata, et rahvaarv, võrreldes pindalaga, P. A. Ühisriikides nii ääretu madal on, on selle rahva saavutused, varandus ja sissetulekud nii ütelda väljaspool konkurentsi.

Rahva varandus oli

	üldine	ühe hinge peale
1904 aastal \$ 107,1 miljardi		\$ 1270–
1912 „ „ 187,7 „		„ 1970–
1920 „ „ 375 „		„ 3570–

Need arvud näitavad, missuguse majanduslise tõusu on Ühisriigid viimase paarikümne aasta jooksul läbi elanud. Rahva varandus on selle aja jooksul peaaegu kolmekordseks kasvanud.

Niisugune kasvamine on muidugi tingitud rahvuslise sissetuleku kasvamisest, mida jällegi järgmised andmed tõendavad.

Rahvusline sissetulek

	üldine	ühe hinge peale
1917 aastal \$ 24,382,7 miljoni		\$ 250
1920 „ „ 31.638,3 „		„ 356
1921 „ „ 23.913,3 „		„ 224

Nähtavasti on 1920 aasta teatud mõttes haripunktiks olnud, kus rahvusline sissetulek

praeguse kursiga ümberarvatult ulatas 1350 kuld kroonini ühe hinge kohta. Kuid vististi ulatavad Euroopa riikide ja Venemaa majanduslised raskused otsaga Ameerikasse, sest see sissetulek langeb järgmisel aastal allapoole 1917 aastasesst sissetulekust ning ulatab ainult, ümarguselt, 850 kuld kroonini.

Tulumaksu rahvuslise sissetuleku peale on arvestatud:

1917 aastal \$ 2,833,9 miljoni ehk 11,6% üldsissetulekust	
1920 „ „ 2,700,3 „ „ 8,6 „ „	
1921 „ „ 1.420,0 „ „ 6 „ „	

Sel ajal, kui Euroopa riigid, nagu näituseks Rootsimaa, on sunnitud suuri jõupingutusi tegema et tulusid ja kulusid tasakaalustada, ning selleks otstarbeks maksustamise kruvi õige pingule käänama, kahaneb Ühisriikides maksukoorem peaaegu poole võrra.

Kuid sellegi peale vaatamata on riigi eelarved, nõnda ütelda, hiilgavas korras.

Ühisriikide 1925. a. eelarve.

Tulud.

Sisemised tulud . . . \$ 2.727,6 milj.	74 %
Tollid	493,0 „ 13,4
Muud	473,2 „ 12,6

Kokku tulud. . . \$ 3.693,8 milj. 100

Kulud.

		Korralist. kul.	Sissetulekust
Riigiesitus . . . \$ 14,0 milj.	0,8%	0,4%	
Mere- ja sõjaministeerium . . .	725,2 „	33,4 „	17, „
Põllutöömin.	144,8 „	7,9 „	4,0 „
Kaubandusm.	23,7 „	1,2 „	0,6 „
Sisemin.	310,5 „	16,4 „	8,4 „
Kohtumin.	21,5 „	1,2 „	0,6 „
Töömin.	6,1 „	0,4 „	0,2 „
Riigimin.	15,0 „	0,8 „	0,4 „
Rahamin.	228,8 „	12,1 „	6,2 „
Kolumbia distr.	26,8 „	1,6 „	0,8 „
Postimin.	2,1 „	0,2 „	0,1 „
Invaliidide büroo	403,4 „	21,5 „	10,9 „
Muud.	44,7 „	2,3 „	1,2 „

Korralised kulud kokku . \$ 1.876,6 milj. 100 51 %

Võlgade tagasimaksud \$ 531,4 milj. 1.421,5 „ – 38,5

Kõik kokku kulused 3.298,1 milj. – 89,5

Ülejääk tuludest 395,7 milj. – 10,5

1924 a. ülejäägist ette kantud	270,9	—	—
Kogu ülejääk	666,6 milj.	—	—

Korralised kulud neelavad ära ainult 51% sissetulekust, kuid riigi võlgade vähendamine ja nende pealt maksetav protsent teeb välja 38,5% kogu sissetulekust. Siiski on aastane puhasülejääk 10,5% sissetulekust.

Riigi võlad on pärit sõjaaastatelt, mida tõendab järgnev ülevaade.

	Ühisriikide võlad milj. dollarites.
1917 aastal	1.908,6
1919 "	10.924,3
1920 "	24.479,3
1923 "	22.155,9

Võlakoorem oli kõige suurem 1920. a., ja on kolme viimase aasta jooksul 2,3 miljardi vähenenud. Kuna 1924. aasta jooksul ka 0,5 miljardi dollarit ära makseti, siis on võlakoorem 1925. a. alguseks umbes 21,6 miljardi dollarit.

Kuna meie senised ülevaated — Inglis- ja Rootsimaa kohta, — suurt sõja läbi tingitud depressiooni näitasid, võime õigusega küsida, kuidas mõjus maailma sõda P.-Ameerika Ühisriikide peale?

Selle küsimuse peale vastamiseks võrdleme andmeid rahvuslise varanduse ja võlgade üle enne ja pärast sõda, s.o. 1912. ja 1920. aastal.

	1912. a. miljard doll.	1920. a. miljard doll.
Rahvusline varandus	107,1	umbes 375,0
" võlg	1,0	" 22,2
Puhas varandus	106,1	352,8

Sõjaaegne varanduse juurdekasv 246,7 miljardi ehk protsentides ennesõjaaegsest varandusest. 223%.

Sellest võime järeldada kui hea „business“ oli maailma sõda. P.-Ameerika Ühisriikide rahvusline varandus kasvas kolme ja poole kordseks.

Veel parema pildi saame, kui vaatleme rahamärkide tsirkulatsiooni ning väärmetalli katet kui ka nende tagavara Ühisriikides..

	Ühisriikide rahad 1. nov. 1923. a.		
	Üldine tagavara miljon dollarites.	Sellest liikumas miljon dollarites.	Ühe hinge peale doll.
Kuldrahad ja kangid	4.168,1	396,7	3,55

Höberahasid	497,7	58,2	0,52
Vahetusrahasid	272,9	254,8	2,28
Kuld, hõbe ja valit. bonid	1.225,7	872,8	7,81
Rahamärkisid	3.856,2	3.252,5	29,11
	10.070,6	4.835,0	43,27

Liikumasolevad rahamärgid ja bonid on üldsummas \$ 4.125,3 milj.

Selle vastu on aga seismas: kuldraha ja kangisid	3.771,4
höberaha	449,5
	\$ 4.220,9 milj.

Seega on liikumasolevad paberirahad (rahamärgid ja bonid) kindlustatud väärmetallidega 102,5% võrra. Raske on vist enam kindlustatud raha omale ette kujutada.

Kulla ja hõbeda tagavarade üleüldised liikumised sõjaaastatel iseloomustavad jällegi meie poolt konstateeritud majanduslist tõusu.

	Kulda, hõbedat üldse miljard doll.		Kulda, hõbed. ühe hinge peale doll.	
1912. a.	1,81	0,74	18,95	7,75
1915 "	1,97	0,76	19,59	7,53
1917 "	3,01	0,77	28,99	7,42
1919 "	3,11	0,57	28,92	5,28
1921 "	3,24	0,61	30,48	5,73
1923 "	4,05	0,79	36,39	7,12

Maailma kullatagavarad, mis sõja aja jooksul Amerikasse valgusid, — valguvad veel praegu sinna edasi, peasisalikul võla protsentide näol, mis Ühisriikidel oma finanseerimise eest saada.

Nimelt on Ühisriikidel 15. nov. 1923. a. olemas võlakohustusi teiste riikide käest kogusummas 10,578,5 miljoni dollari, ning kuni selle sama ajani olid sõjavõlgasid vähenetanud mitmed riigid 4.355,8 miljoni doll., nii et kõik sõja läbi saadav summa tõusis 14,934,3 miljoni dollarini. Kui selle summa pealt ka 3% intressi arvata (mitmed võlad, näituseks Eesti võlg Ühisriikidele, kannavad 5%), peavad Ühisriigid jällegi umbes 500 miljoni dollari saama, arvestamata võlgade tagasimaksuga.

Väliskaubandust iseloomustavad järgmised andmed.

	Sisse- ja Väljavedu kokku miljard dollarites
1912. aasta	3,9
1919. "	6,5
1920. "	13,3
1923. "	7,7

Viimasel ettetoodud aastatest, s. o. 1923. aastal oli:

Sissevedu miljard dollarites	Väljavedu 3.957,1	Väljaveo ülekaal 0.175,8
3.781,3		

Elukalliduse ja kaubahindade liikumisi iseloomustavad indeksid:

	Elukalliduse	Kaubahindade
1913	100	100
1914	102	98
1916	114	127
1918	168	194
1920	203	226
1922	142	149
1923	147	157

Oma tööstuse iseloomustamiseks toob Ameerika Commerce Reports (Dets. 15 1924) tööstuse produktsiooni võrdarvud (baasiks keskmine 1919)

1919.	100
Oktoober 1923.	123
1924.	123

Metsatööstus eraldi:

Oktoober 1923.	131
1924.	132

Ühisriikide laevanduse kohta annavad ülevaate sisse- ja väljakaaritud kaupade kaalud.

Aasta.	P.-Ameerikaga Sisse	Välja miljon netto	Väljemaaga Sisse	Välja tonnides.
1904.	8,5	9,3	13,4	16,8
1914.	17,8	20,2	20,1	24,7
1922.	27,5	21,4	21,9	27,1
1923.	25,4	22,5	23,5	29,4

Väljavedu ookeanitagustele maadele suureneb alatasa, ning on kasvanud võrreldes 1904 aastaga 12,6 miljoni tonni ehk 76%.

Kogu väljaveost langeb Euroopa peale 1923. a. 20,9 milj. tonni ehk 71%. Mineval, s. o. 1924. aastal on üheksa kuu väljavedu niisama suur, kui vastavatel kuudel 1923. aastal, nii et Ameerika Ühisriikide väliskaubandus ka juba teatava tasakaalu on saavutanud.

Pärnu-Tallinna kitsaropalise raudtee 1923. a. rahaline aruanne.

E. Timma.

1923. aasta aruannet ei saa mitte täielisena võtta. Riigikogu poolt vastuvõetud

seaduse põhjal võeti Pärnu-Tallinna raudtee 1. detsembril riigile üle. Nõnda on siis allpool järgnev aruanne tegelikult 11 kuu eest ja aja eest, mil veel raudtee l. juureveo raudtee seltsi oma oli, olgugi hooldajate valitsemise all.

Tulused on raudteel selle aja jooksul olnud üldsummas 160.087.598 marka. Sellest summast langeb (arvud ilma pennideta):

1. Erarongid	Mrk.	—
2. Reisijate vedu.		49.278.451
3. Sõjaväelaste		689.789
4. Vangide		356.499
5. Bagaashi		5.615.851
6. Posti		1.433.644
7. Kauba		93.365.959
8. Lisamaksud		14.230.684
9. Mitmes. sissetulekud		4.816.982
10. Tulud ärilistest ettevõtetest		4.530.399

Tähtsamad tulud liikumisest rippumata sissetulekutest olid:

a) igasugu hoonete ja maatükkide rent	Mrk.	2.639.350
b) Läti rongide läbilaskmise tasu		233.820
c) Einelaudade rent		765.000

Kulused on tähendatud aja jooksul üldsummas 171.699.107 marka tehtud. Allpool toome ülevaatliku tabeli kulude jagunemisest.

Kulused on tarvitanud:

1. Raudtee selts	Mrk.	11.051.515
sellest:		
a) peavalitsuse ülevalpidamine *)		3.316.634
b) riigi direktorite ülevalpidamine		239.626
c) riigi inspektsiooni ülevalpidamine		800.437
d) raudtee koolide ülevalpidamine		123.000
2. Raudtee valitsus		12.121.047
sellest:		
a) keskvalitsus.		1.380.450
b) arveosakond ja kassa		2.184.776
c) tulude kontroll		1.647.200

*) Raudtee hooldajate palgad, sõidurahad, preemiad.

d) tervishoiu jaoskond	528.700
e) matetjali	522.616
f) kantselei kulud	432.224
g) toetus kultuurilistele asutustele	171.000
h) politsei ülevalpidam.	1.869.636
3. Tee- ja ehitusosak.	28.979.626
sellest:	
a) keskasutus	1.582.023
b) liiniteenijate palgad.	8.380.922
c) tee ballasteerimine	749.999
d) uued liiprid	6.783.453
e) roobaste uuendam.	2.818.119
4. Liikumise osakond	27.552.597
sellest:	
a) keskasutus	2.426.940
b) jaamateenijate palgad	12.695.805
c) rongiteenijate palgad	4.245.437
d) telefon	2.414.762
5. Veosak. ja tehas.	80.618.815
sellest:	
a) keskasutus	3.015.360
b) veduriteenij. palgad.	5.691.149
c) vedurite küte	28.840.836
d) vedurite remont ja uuendus	16.029.891
e) vagunite remont ja uuendus	13.084.846
6. Võõra teede veereva koosseisu ja alaliste ehituste tarvitamine	3.955.687
sellest:	
a) transiitrongide läbilaske maks Lätiraudtee valitsusele	2.711.381
7. Eftenägemata ja erakorralised kulud	44.442
8. Kulud raudtee olukorra tõstmiseks	7.375.373

Sellela aruande 11 kuu eest on raudtee saanud kahju 11.611.508 marka.

Riigimaksudeks väljaspool seda aruannet on raudtee maksnud (20% riigimaks arvestati eraraudteedel eraldi):

1923. aastal . Mrk. 37.734.676

Eelmistel aastatel:

1920. aastal . " 1.799.870

1921. . " 10.977.970

1922. . " 32.120.162

Vaadates ülaltoodud aruannet, näeme, et kõige suuremaks tuluallikaks on raudteel olnud kaubavedu (ümarguselt 93,3 miljoni), temale järgneb reisijate vedu 49,2 miljoni. Võrreldes eelmise aasta andmeid, võime konstateerida raudtee tegevuse suurenemist. Nii on kaubaveo tulud tõusnud 13% reisijate ja багаašiveo tulud on küll natukene vähemad, kui eelmisel aastal, kuid kui arvesse võtta puuduva kuu andmeid, siis võime julgesti ette näha ka siin tulude tõusu.

Väljaminekud on eelmise aastaga võrreldes umbes 5 miljoni marga võrra vähemad, kuid kui arvesse võtta jälle puuduv detsembrikuu, siis saame peaaegu ühtlase tulude üldsumma eelmise aastaga.

Väljaminekutest esimesel kohal seisab veo- ja veereva koosseisu osakond (ümarguselt 80,6 miljoni). Sellest summast võtavad lövi osa oma alla vedurite ja vagunite uuendamine ja parandus, vedurite küte, vedurite teenijate palgad ja suurel määral ka Mõisaküla tehased.

Järgmine suurem kulunõudja on tee- ja ehituste paranduste osakond oma 28 miljoni margaga, kelle peal tee korrashoidmine lasub.

Nagu eelmisel aastal, nii ka aruande aastal on rõõmustavaks tulemuseks liikumise osakonna kulude vähesus. Eriti piiratud on võrreldes meie laiaroopalise teega liikumise osakonna keskasutuse kulu, kõigest 2,4 milj. marka. Sedasama peab ka teiste osakondade kohta ütleva, kus äärmiselt kokkuhoidmise printsüübist kinni on peetud. Liikumise osakond on tarvitanud aruande aja jooksul 27,5 miljoni marka, see teeb ühe teekilomeetri peale umbes 90.000 marka. Sarnane kulude vähesus on tingitud äärmiselt piiratud koosseisudest, lihtsamatest jaamatöödest ja sisseseadetest.

Uute ehituste peale on välja antud 7,3 miljoni marka. Summa ei ole küll suur, aga sellega on siiski võrdlemisi palju ära tehtud. Nii on jaama hooneid täiendatud juureehitustega Viljandis, Sineallikus, Käreveres, Tüiril, Ollepas, Kilingi-Nõmmes jne. Ehitatud uued elumajad Tallinn - Sadamas (distanti kontor), Keavas, Hagudis, Raplas, uus tehaste kontor Mõisakülas, parandatud kapitaalselt sildasid jne.

Rongide läbilaskmise eest Mõisaküla - Ruhja - Valga liinil on Läti raudteevalitsusele maksetud 2,7 miljoni marka. Eelmise aastaga on see summa küll peaaegu kahekordseks tõusnud, mis seletatav sellel liinil

Eesti reisijaterongide suurenemisega. Läbi- laske maks arvestatakse telje ja kilomeetri pealt kuldvaluutas.

Ülalpool peatasime pikemalt raudtee tulude ja kulude aruande juures. Nagu sellest lõpukokkuvõttest näha, on tulud eelmise aastaga suurenenud, raudtee ise on aga äärmiselt kokkuhoidlikult nii koosseisude kui ka muude kulude poolest tegutsenud.

Millest on siin tingitud siis 11,6 miljoni- line puudujääk? Kõige pealt tuleb arvestada erakorralise veereva koosseisu põhjaliku parandusega, mis sõja aastate jooksul väga palju kannatada said. Samuti ka tee kordaseadmise, mis samuti sõja ajal hoole- tusse jäetud oli.

Võrreldes riigiraudteega, on kitsaropaa- line siiski võrdlemisi heade tagajärgedega töötanud. Laiaropaline (arvesse on võetud ka erakorraline eelarve) on peale 1922 aasta, kus saadi puhaskasu 139,9 milj. mrk., seda ka ainult Vene transiidi tõttu, alati suurte kahjudega töötatud (1920. a. — 91,2 milj., 1921. a. — 95,7 miljoni, 1923. a. — 150,0 miljoni marka).

Kitsaropaline, kellel erakorralist eelar- vet eraldi ei ole on ainult 1920. ja 1921. aastatel väikse puudujäägiga läbi saanud, 1922. aasta aga lõppes isegi 1,6 miljoni- lise kasuga.

Kui arvesse võtta veel riigimaksud (20% riigimaks kaubaveo pealt), mis 4 aasta jook- sul ligi 81,5 miljoni marka välja teeb ja mida laiaropaline, kui riigiraudtee, mitte ei maksa, siis annab see veel parema tunnis- tuse kitsaropalise raudtee eksploateerimise võimistest ja korraldustest.

Järjekult ei või ütelda, et aruande aas- tal 11,6 miljoni- line puudujääk on tulnud halva eksploateerimise tagajärgedest, vaid otsekoheste ja kaudsete maksudega koor- mamise tõttu. Peale 20% riigimaksu (37,7 miljoni) on raudtee välja andnud raudtee politsei ülevälpdamiseks (endiste aastate järelmaks) 6,9 miljoni, hoolekande üleväl- pidamiseks 3,3 miljoni, inspeksiooni ja riigi direktorite ülevälpdamiseks 1,4 miljoni, ametnikkude abikassa ülevälpdamiseks 0,8 miljoni marka. Kokku 49,8 miljoni marka, mida laiaropaline mitte ei maksa. Kui meie puudujäägi Mrk. 11,6 milj. maha arvame, siis saame 38,2 miljoni- lise ülejäägi.

Kõigest ülaltoodust on näha, et kitsa- roopaline raudtee on äärmiselt väheste koosseisude juures töötanud äärmise kok- kuhoidmise põhimõtte järele.

Ja see on raudtee majanduslisest seis- kohast täitsa õigustatud, sest raudtee, kui äri- line ettevõte, peab ennast ära tasuma.

See printsiip on alati eraraudteede juu- res valitsenud, soovida jääb, et seda ka riigiraudteed omaks võtaks.

Kroonika.

Eesti.

94 miljoni väärtuses riigi metsa müüdid. Vabariigi valitsus on põllutöministri ettepanekul suuremad metsamüügid kinnitanud järgmistele ette- võtetele: A/s. „Arbor'ile“ 3,000 tiinu 4.402.150 mk. suuruses; Loxsa tehastele 40.64 tiinu 3.031.500 marga suuruses ja A/s. „Silvale“ kuni 753 tiinu 86.865.920 marga suuruses. Kogusummas on seega metsa müü- did 94.299.570 marga suuruses.

„Pvl.“ 23. jaan. 1925.

Meie kalatööstuse seisukorda tuleb paran- dada. Kuna meie kalatööstuse ettevõtted kui ka kalapüük seni krediidi puuduse tõttu üldiselt halba- des tingimistes seisnud on, on selle, kui rahvamajan- duses tähtsa produktsooni-ala arendamise küsimuses põllutöminister seisukohale asunud, et kalameestele laenudeks antud ja laenusaaajate poolt tasutud sum- mad samaks otstarbeks uuesti välja antud saaks, tin- gimisega, et kõik laenuid kuni 1. jaanuarini 1931. a. tagasi maksetaks. Vastava ettepaneku on põllutöö- minister valitsusele kinnitamiseks esitanud.

„Pvl.“ 27. jaan. 1925.

Kitsaropalise raudtee remonteerimine nõuab 250 miljoni marka. Pärnu-Tallinna kitsaropaline

raudtee nõuab põhjalikku remonti mis asjatundjate arvamise järele maksma läheks vähemalt 250 miljoni marka, millise summa väljaandmine eelarve korras aga teatavate raskustega seotud on. Nimetatud raudtee remondi läbiviimist peetakse võimalikuks ainult välis- laenu abil.

„Pvl.“ 29. jaan. 1925.

Eesti väliskaubandus 1924. a.

Sissevedu väljaveost 184,5 miljoni marga võrra suurem.

	Sissevedu.	Väljavedu.
	(milj. Emk.)	(milj. Emk.)
Tera- ja jahv. vill, kartul, loomatoit	1.699,2	173,1
Toiduained-karjasaadused	7,4	1.190,0
Kala ja kalakaup	224,1	23,0
Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid.	1.097,2	83,3
Elus loomad ja linnud.	1,0	95,8
Nahk, nahakaup ja muud loo- masaadused	178,1	128,5
Seemned ja elustaimed	160,0	94,3
Puu ja puutööstuse saadused	44,5	1.752,4
Paber, paberikaup ja trükitöö	134,1	646,1
Puuvill, lina ja muud kiudained.	947,0	1.783,0

Tekstiilitööstus saadused	583,5	1.457,7
Metallid	262,7	60,0
Metallkaubad	366,1	15,4
Põllutööstusmasinad ja riistad	154,3	4,2
Muud töö- ja jõumasinad, transportabinõud	621,8	55,9
Instrumentid, aparaadid ja laskeriistad	68,6	1,1
Kivid, mullad ja nende saadused	127,9	214,6
Kivisüsi, koks ja põlevkivi	309,4	0,1
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	539,9	3,3
Väetisained	131,4	0,9
Keemiaained, värvid, apteegikaup	332,0	83,0
Kunstikaubad, muusikariistad ja muud eelpool nimetatud kaubad	60,5	3,2
Kokku	8.050,5	7.865,8

Maade järele:

Belgia	130,6	517,3
Daani	214,1	504,0
Danzig	93,1	28,2
Hollandi	222,1	60,3
Inglis	1.142,2	2.632,8
Leedu	5,8	89,8
Läti	311,4	586,6
Norra	71,4	20,1
Poola	76,7	0,9
Prantsuse	74,5	261,9
Rootsi	325,1	411,1
Saksa	2.908,5	1.773,8
Soome	195,7	521,6
Czecho-Slovaakia	82,1	2,8
Vene	1.048,1	415,7
Ühisriigid	1.028,9	29,4
Muud	120,2	9,6

1923. a. väliskaubanduse bilans oli passiivne 3620,3 milj. marga võrra (9.332,3 - 5.712,0).

Nagu näeme, on 1924. a. võrreldes 1923. välja-vedu 2 158,8 milj. Emk. võrra suurenenud, kuna sissevedu selle vastu 1.282,0 milj. Emk. võrra vähenenud on.

Tähtsamat suurenemist väljaveos näitavad järgmised kaubad (milj. Emk.).

Väljavedu.	
1923. a.	1924. a. +
Puuvill, lina ja muud kiudained	1.155,5 1.783,0 627,5
Toiduained - karjasaadused	664,0 1.190,0 547,0
Tekstiilitööstussaadused	1.065,7 1.457,7 392,0
Puu ja puutööstuse saadused	1.397,0 1.752,4 355,4
Kivid, mullad ja nende saadused	96,9 214,6 117,7
Tera- ja jahv. vili, kartul, loomatoit	66,3 173,1 106,8

Muud väljaveo kaubad näitavad vähemat suurenmist, peale metallide, metallkaupade, põllutööstusmasinate ja riistade, muude töö- ja jõumasinate, transportabinõude, instrumentide, aparaatide, laskeriistade, kus võrreldes 1923., vähenemist on märgata.

Tähtsamat vähenemist sisseveos näitavad järgmised kaubad (milj. Emk.).

Sissevedu.	
1913. a.	1914. a. -
Tekstiilitööstussaadused	1.172,5 583,5 587,5

Muud töö- ja jõumasinad, transportabinõud	992,1	621,8	370,3
Puuvill, lina ja muud kiudained	1.219,4	946,9	272,5
Keemiaained, värvid, apteegikaup	585,7	332,0	253,7
Põllutööstusmasinad ja riistad	330,4	164,3	176,1
Instrumentid, aparaadid, laskeriistad	198,3	68,6	129,7
Nahk, nahakaup ja muud loomasaadused	289,6	178,1	111,5
Paber, paberikaup ja trükitöö	239,0	134,1	104,9
Metallkaubad	487,7	366,1	121,0

Vene.

Eesti-Vene Kaubanduskoja Bulletin. Nr. 1.

28. nov. 1924. a.

(Prof. Огановский artiklist „Экон. Жизнь“ № 325.)

Põllumajanduse evolutsioon ja saaduste eksport.

1924. a. on põllumajanduses järgmisi edusamme märgata: teravilja külvipindala suurenemine - 5,9⁰/₀, tehniliste- ja intensiiv-kultuuride pinda suurenemine - 14,6⁰/₀, karja suurendamine ja täiendamine - 11,5⁰/₀.

Üldsissetulek põllumajandusest.

(1913. a. hindade järele.)

		1922.	1923.	1924.	1922. / 23.	23. / 24.
Saaduste liigid:		(milj. rubl.)	(oletus)			
Teravili	2290,1	2188,9	1943,2	50,8	45,2	39,1
Tehnilised- ja intensiiv-aimed	557,1	679,1	699,2	12,4	14,9	14,0
Karja- ja linnu-saadused	1215,9	1410,9	1366,9	27,0	29,0	33,5
Aia- ja juurevili	444,4	564,6	664,8	9,8	11,7	13,4
Kokku	4507,5	4843,5	4974,1	100	100	100
Loomatoit	1467,3	1533,0	1504,9	-	-	-

1922.-23. a. andmete järele tuleb üldiste talumajapidamise saaduste kogusummast 26⁰/₀ teravilja arvele, 12,7⁰/₀ tehniliste ja intensiivtaimede, 38,7⁰/₀ karja- ja karjasaaduste ja 22,6⁰/₀ muu nagu juure-, aiavilja ja karjasaaduste peale.

Konstateerides teravilja hindade langemist viimase 6 kuu jooksul, ja selle läbi teravilja, samuti ka mitmete kultuuride, näit. odra, maisi ja kollase tubaka külvipinna vähendamist maapidajate poolt, peab prof. Огановский tarvilikuks nende produktide väljaveo suurendamist, mis sisemaal tarvilist turgu ei leia. Напрямомъ и ии andmete järele olla ekspordiks valmis sealihä - 1.257.000 puuda, mune - 5000-6000 vagunit, tapetud lind - 700-800 vagunit, võid - 2.000.000-2.200.000 puuda ja linu - 7.500.000 puuda.

Nisuguse põllumajanduslike ekspordi läbi suureneks sissetulek 700.000.000 rubla võrra, tõuseks sissefuru hinnad, saaks nii mitmeski karjapidamises ja intensiivtaimede kasvatuses ära hoitud 1925. a. ähvardav kokkuvarisemine, suureneks väliskapitaalijuurdevool.

1923. - 1924. a. toodang.

(Торг. Пр. газета № 225 - А. Святинский)

Produktsiooni väärtus ennesõjaaegsete hindade järele.

1913. a. 3.489.800.000 rubl. - 100 %

299 vag. vikke, 129 vag. Siberi võid, 467 vag. lakku, 33 vag. kalitse, 1 vag. sega kaunavilja, 140 vag. otre, 3 vag. kanamune, 145 vag. nisukliisid, 231 tsisterni peitroleumi, 1 vag. raamatuid, 211 vag. linatõstuse jäffseid, 42 vag. segakaupa, 10 vag. tapetud linde, 8 vag. oravanahku, 36 tsisterni masuti, 1 vag. elus loomi, 10 vag. vanu riideid, 163 vag. päevalille seemneid, 39 vag. hobusejõhve, 35 vag. nahku, 8 vag. linaseemne kooke, 152 vag. tangu, 4 vag. masina osasid, 172 vag. tatraid, 10 vag. ristikehinaseemet, 191 vag. kanepiseemet, 6 vag. sigurisi, 5 vag. tatra-tangu, 8 tsisterni masinaõli, 69 vag. asbesti, 92 tsisterni nafta, 8 vag. loomanahku, 2 vag. vanu pastlaid, 1 vag. anesulgi, 3 vag. lina räbalaid, 2 vag. pruugitud majakraami, 2 vag. soolikaid, 24 vag. räbalaid, 1 vag. Jänese nahku, 2 vag. koorevõid, 1 vag. eksponeeritud, 1 vag. loomasarvi, 1 vag. arstirohke, 1 vag. põlluheinaseemet, 3 vag. tooreid loomanahku, 2 vag. autosid, 2 vag. vanu kõisi, 1 vag. metslooma nahku, 10 tsisterni bensiini, 1 vag. harjaseid, 3 vag. mitmesugust heinaseemet, 2 vag. värsked õunu, 1 vag. sinepiti, 2 vag. elus sigu, 32 vag. tapetud anesid, 1 vag. kanepit ja 2 vedurit.

Kokku nõukogude Venemaalt 1924. a. jooksul tulnud 8879 vagunit kaupu, 80 saadetust bagaash-kaupu, kaal 32,8 tonni, 117 saadetust suurekiiruse kauba-saadetusi, kaal 35,4 tonni ja 2 saadetist väikekiiruse saadetusi, kaal 193 kgr.

Kaugelt suurem osa sellest kaubast on edasi merd mööda väljamaale saadetud.

15–21. jaanuarini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksporikaupu.

40 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 495,6 tonni ja 9 saadetust bagaash-kaupu, kaal 1106,0 kgr.

2. Transiitkaupu.

35 vag. salpeetrit, kaal 463,3 tonni ja 3 vag. segakaupa, kaal 15,6 tonni. Kokku ühes ekspordikaupadega nõukogude Venemaale saadetud 78 vag. kaupu.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

2 vag. maisi, kaal 33,1 tonni; 6 vag. linaseemet, kaal 98,6 tonni; 9 vag. linu, kaal 89,3 tonni; 1 vag. loomatoidukooke, kaal 16,3 tonni ja 1 vag. soodat, kaal 16,5 tonni.

Kokku nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud 19 vagunit kaupu ja 5 saadetust bagaash-kaupu, kaal 167,0 kgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

15–21. jaanuarini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

5 vagunit isementi, kaal 76,7 tonni; 1 saadetust majakraami, kaal 690 kgr.; 2 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 368 kgr.; 2 saadetust puuvillariiet, kaal 1166 kgr.; 1 saadetust metsloomanahku, kaal 472 kgr.; 1 vagun 35 elus seaga; 2 saadetust Tartu „Pain Normal“ vabriku küpsetatud teraleiba, kaal 1403 kgr.; 6 vagunit segakaupa, kaal 13,6 tonni ja 2 vagunit masinaõli (transiidina Venemaalt), kaal 19,8 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

1 vag. suhkrut, kaal 15,7 tonni; 1 vag. nisujahu, kaal 14,9 tonni; 1 vag. heeringaid, kaal 15,7 tonni; 2 vag. soola, kaal 32,7 tonni; 1 tsisterni bensiini, kaal 11,3 tonni; 2 vag. nisu, 29,9 tonni; 1 saadetust raudteoseid, kaal 306 kgr.; 1 saadetust valmisnahka, kaal 460 kgr.; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 252 kgr.; 1 saadetust fajans lauanõusid, kaal 780 kgr.; 1 vag. graniitkive, kaal 3,6 tonni; 1 vag. tiseriliimi, kaal 3,0 tonni; 1 saadetust roguskit, kaal 752 kgr.; 1 saadetust raudkaupa, kaal 665 kgr. ja 2 vagunit segakaupa, kaal 3,3 tonni.

Kanamunade väljaveo kontrollist.

Üiendus.

„Kaja“ 6. jaan. numbris s. a. ilmus artikkel uue kanamunade väljaveo kontrolli seaduse kava välja-tõõtamise puhul, mille ka meie oma lehe käesoleva aasta nr. 3 avaldasime, kus öeldud, et meil kontroll kanamunade väljaveo kohta senini puudunud on.

Seda teadet üiendab põllutõõministeerium selles mõttes, et meil kanamunade väljaveo kontrolli on teostatud juba mitmendat aastat „Riigi Teatajas“ nr. 115/116–1921. a. avaldatud vastavate määruste põhjal ja kohaselt. Et nimetatud määrused enam kõigilt nõuetele ei vasta, tõõtas põllutõõministeerium uue seaduse kava välja.

Ametlikud teated kaubandustõõstus-ministeeriumilt.

Soome.

Eesti-Soome vaheline laevasõit talve ajal. Soome teedeministeeriumi ja Soome aurulaevaseltsi vahel on alla kirjutatud leping, mille järele selts on kohustatud Helsingi-Tallinna ehk Baltiski vahel korraldama laeva- ja postiühendust 2 korda nädalas, rehkendades 1. jaanuarist kuni 1. maini, pidama. Toetust maksab riik selle aja eest 100.000:— Smk. ning peale seda lisamaksu 2000:— Smk. iga reisu pealt aga mitte rohkem, kui 100.000:— Smk. terve talve ajalt. Nii kaua kui meri sula on, sõidavad „Ebba Munck“ ja „Viola“, kui jääolud raskemaks lähevad, siis „Poseidon“.

Soome ekspordikrediidi andmise üle Eestile ja Latviale jatkatakse läbirääkimisi. Sellest 10 milj. Smgst, mis tähendatud riikidele krediitkimi määratud, on siiski Soome hobuste Venemaale viimiseks antud 2 milj. Smk. Kavatus on 875 hobust lähemal ajal Venemaale viia.

Uus külmetushoone Helsingis. Suomen Karjakeskunta korraldusel on neil päivil valmis saanud uus külmetushoone. Hoone põrandapind on 270 ruutmeetrit ja mahutab see 35 000–50 000 kg. liha. Masinad olla modernsed; temperatuuri olla võimalik kuni 18°C alandada. Eestis seisukohast vaadates, on eeltähendatud asutusel suur tähtsus Eestis liha sissevedamisele Soome. Varemalt, külmetushoone puudusel, läks siin palju Eestist toodud liha halvaks ja kõlbmatuks. Eksporditõõridel tuleks nüüd eelnimetatud Suomen Karjakeskuntaga ühenduse astuda külmetushoone üürimiseks tarbekorral.

Soome väliskaubandus. Soome väljavedu läinud aastal oli 4965,6 milj. ja sissevedu 4713,3 milj. Smk., sellega väljaveo ülekaal 252,3 milj. Smk. See on nüüd, viimase 50 aasta jooksul, teine kord kui Soome kaubabilans aktiivne on. Esimest korda juhtus see 1922. a.

Eesti kartulaid on Helsingis praegu vähe. Ainult kaks Eesti purjekat seisab sadamas, olgugi et meri täiesti sula ja ilmad soojad on. Hind on 65–70 Smga ümber hekto.

Või- ja lihaturg. Võiturul on seisukord praegu nii Soomes kui ka mujal, loid. Põhjuseks olla see asjaolu, et välisriikide asumaad saavad suuremal määral võid Euroopasse. Hinnad on langenud. Või en-gros-hinnad on praegu 25–32 Smk. kg. Lihaturg on praegu kindlam. Loomaliha hind Smk. 8:25, lambaliha 12:– ja sealiha 14:25 kg:lt. Soomest on tänavu aasta Rootsi vähe liha saadetud. Rootsi turul olla Eesti liha ja lihasaadet sed suureks konkurendiks Soome omadele.

Daani.

Daani väliskaubandus novembris 1924. No-vembris 1924 ei annud Daani väliskaubandus kau-geltki nii häid tagajärgi kui eelmisel 4 kuul. Nimelt impoorteeris Daani 1924. a. novembris 212 miljoni Dkr. eest ja ekspoorteeris samal ajal 188 miljoni Dkr. eest, nii et novembrikuu kaubandusbilans 24 miljoni Dkr. võrra passiivne oli. Daani sisseveotulekaal aja jooksul jaan.–nov. 1924 teeb seega ülepea 174 milj. Dkr. välja.

Daani põllumajandus 1924. a. 1924. a. oli Daani põllumajandusele õige hea aasta. Sealiha, või ja munade toodang oli sellel aastal suurem kui kunagi enne. Aasta jooksul suurenes sealiha toodang 150/0, võitoodang 120/0 ja munatoodang 80/0 võrra. Karjasaaduste eest saadud hinnad olid õige head: sealiha eest saadi läbistikkku Dkr. 2.32 pr. kg, või eest Dkr. 4.90 pr. kg, munade eest Dkr. 0.16 pr. tk. 1924. a. jooksul ekspoorteeritud karjasaaduste väärtus tegi ligemale 1400 miljoni Dkr. välja – üle 200 milj. kr. enam kui 1923. a.

Vaatamata toodangu ja seega ühtlasi ka väljaveo suurenemise peale polnud aga üksiku põllumehe pu-haskasu 1924. a. mitte suurem kui 1923. a. Selle põhjuseks olid väga kõrged vilja ja loomatoidu hin-nad 1924. a., mis produktioonkulusid tuntavalt suu-rendasid ja puhastulu vähendasid.

Millisel määral Daani põllumajandus 1924. a. oma karjasaaduste toodangut ja nende väljavedu suuren-danud on, näitavad järgmised arvud:

1923. a. ekspoorteeris Daani 209.2 miljoni kg sea-liha 484.3 miljoni Dkr. väärtuses, 117.3 milj. kg. võid 513.3 milj. Dkr. väärtuses, 800 milj. tk. mune 162.6 Dkr. väärt. ja 293800 elus looma 88.9 milj. Dkr. väärtuses.

1924. a. ekspoorteeriti aga 226 4 miljoni kg. sealiha 553.9 miljoni Dkr. väärtuses, 135.9 milj. kg võid 667.7 milj. Dkr. väärtuses, 958 milj. tk. mune 152.8 milj. Dkr. v. ja 431400 elus looma 148.8 milj. Dkr. väärtuses.

Mis puutub Daani viljasaagisse 1924 a., siis oli teravilja ja kartulite saak sel aastal vähem, igasuguste naeriste saak aga suurem kui 1923. a. Nimelt oli 1924. a.: teraviljasaak 25.8 miljoni hektokilogr., kar-tulisaak 7.7 milj. hkg. ja naeriste saak 258.2 milj. hkg. 1923. a. aga saadi: teravilja 27.1 miljoni hkg. kartulaid 12.4 milj. hkg. ja igasuguseid naerid 245 milj. hkg.

Seisukord Daani rahaturul. Daani kroon on viimasel ajal dollari ja teiste välisvaluutade suhtes võrdlemisi stabiilne, kuna aga sterlingi kurs tõuseb. Täna on sterling Dkr. 27.02, dollar Dkr. 5.67½ ja Rootsi kroon Dkr. 1.527.

Daani pankade (Nationalbank väljaarvatud) kogu-bilans vähenes 1924. a. nov. jooksul ülepea 12 milj. Dkr. võrra. Siselaenu vähenesid mainitud kuul 13

miljoni Dkr. ja väljalaenu 11 milj. Dkr. võrra. No-vembris maksid pangad Nationalbank'ite tagasi osa laenudest, mis nad talt varemalt saanud, ning pidid selleks väljamaa ühendustelt raha võtma, mille läbi nende bilans väljamaa suhtes 26 miljoni Dkr. võrra vähenes.

Pankade krediitpiirainispoliitika annab ennast mit-mel alal teravalt tunda. Nii kõrgendas Kopenhageni telefoniselts 1. 1.25 peale abonneerimismaksusid ja seletas seda seega, et pangad krediidiandmist käarmi-selt piiravad, mispärast ta, et oma tegevuse konso-lideerimiseks tarvilikku summat saada, oma tulusid, s.o. telefonimaksusid, suurendama pidada.

Daani en-gros-hindade indeks tõusis 1924. a. detsembris 232 pealt 234 peale. Nimelt tõusid det-sembril jooksul vilja, sealiha, kartulite, kohvi, looma-toitute, puuvillalõnga, vasikanahkade, vase, tina ja tsingi hinnad, kuna või, munade, suhkru, villa, raua ja salpetri hinnad langesid ning muude tarbeainete hinnad enam-vähem muutumataks jäid.

Kogu 1924. a. jooksul on Daani en-gros-hinnad ülepea 11/0 võrra tõusnud. Kõige rohkem tõusid aasta jooksul toiduainete hinnad, nimelt 19/0 võrra. Loomatoitute ja tööstusele tarvilikkude tooresainete hinnad tõusid vähem – kõigest 7/0 võrra.

Ameerika vilja- ja jahuhindade tõusu tagajärjel on Daani pagarid 1924. a. jooksul mitu korda leivahinda-sid tõstnud. 1. jaan. 1925. peale tõsteti neid jälle, nimelt 4 ööri võrra 8-naelalise rukkileiva pealt (Dkr. 1.37 pealt Dkr. 1.41 peale).

Põllu- ja karjasaaduste en-gros-hinnad on Kopenhagenis praegu järgmised:

Nisu – Dkr. 38.25–38.50, rukis – Dkr. 36.00–38.50, oder – Dkr. 36.00–37.00, kaer – Dkr. 29.50–30.25, mais – Dkr. 30.25, rukkijahu – Dkr. 41.50, kartulid – Dkr. 16.00 – 35.00 (kõik pr. 100 kg.);

Või – Dkr. 558.00 pr. 100 kg, sealiha – Dkr. 1.35–2.60 pr. kg, munad – Dkr. 3.50 pr. kg. plus veokulud, loomaliha – Dkr. 0.60–2.00 pr. kg, röösk-piim – Dkr. 0.29 pr. kg. (piimatalitusest ära tuues).

Rootsi.

Rootsi 1925./1926. aasta eelarve esitati valit-suse poolt riigipäevale riigipäeva avamise päeval, 12. jaanuaril. Ta balanseerib 713.338 600 krooniga tasa-kaalus ning on seega suurem, kui 1924./1925. eel-arveaasta oma, mis selleaegse parempoolse valitsuse poolt 648.891.700 krooni suuruses riigipäevale esitati ning riigipäeva poolt 674.437.500 krooni suuruses vastu võeti.

Suu- ja sõratõbi on Rootsis, nagu juba ka vare-matel kordadel teatasime, ennekuulmata ulatuse saanud ning ähvardab terve maa põllumajandust. 10. jaanuarini 1925. on kokku 10.386 sarvloomaa ning 5.065 siga, missuguste juures tõve tundemärkeid leiti, maha tapetud. Riigivalitsuse kulud ulatavad juba 6.000.000 kroonini, kuid ei ole märgata, et tõbi kulminatsioonipunktini jõudnud oleks, vaid laguneb alata.

Rootsi tööstuskonfliktid, mis mõeldud aasta lõpul teravuspunktini jõudsid, on kõik lahendatud. Neil päevil läks seisukord portselanitööstuses tera-vaks, kuid on loota, et ka siin kokkuleppele jõutakse.

Teated ettevõtete tegevusest.

Nagel, Knabe ja Ko. likvideerimiskomisjon tea-tab, et peakoosoleku otsuse põhjal 20. det. 1924. a.

firma Nagel, Knabe ja Ko. likvideeritakse, arvates 2. jaanuarist 1925. a. Likvideerimiskomisjon asub Tallinnas, Uus t. 14.

Ida transpordi ja kinnitamise a.-s. Tallinnas, Lai t. 28, likvideerimiskomisjon teatab, et a.-s. aktsionäride üldkoosoleku otsuse põhjal oma tegevuse likvideerib; ühilasi kutsub kõiki oma isikuid, kellel mingisuguseid nõudmisi a.-s. vastu, neid kirjalikult esitama a.-s. likvideerimiskomisjonile ühe kuu jooksul, 23. jaanuarist s. a. arvates.

Dalri merekaubanduse-osaühisus „Balmeka“ juhatuse teatab, et o.-ü. peakoosolek on otsustanud osaühisuse tegevuse likvideerimisele asuda, 1. jaanuarist 1925. a. arvates. Likvideerimiskomisjon asub Tallinnas, Merepuistee nr. 15, krt. 11, kuhu ka kõigi nõudmistega o.-ü. vastu esineda kuue kuu jooksul, 27. jaanuarist s. a. arvates.

O.-ü. „Tallinna tsement-astest vabrik“ u likvideerimiskomisjon teatab, et osanikkude peakoosolek 19. jaan. s. a. otsustas o.-ühisuse tegevust likvideerida. Likvideerimiskomisjon asub Tallinnas, Pika t. nr. 28, kaubamaja „Rehren ja Ko.“ ruumides, kuhu ka kõigi nõudmistega o.-ü. vastu esineda tuleb kolme kuu jooksul, 27. jaanuarist s. a. arvates.

Uued aktsiaseltsid ja osaühisused.

„Joaveski Puupapi-vabriku o.-ü.“ Tegevusala: Kommandiitühisuse „Joaveski Puupapivabriku“ pärali oleva puupapivabriku omandamine ja eksploateerimine kui ka teiste sellekohaste ettevõtete omandamine ja eksploateerimine, nende saaduste ärakasutamine, ümbertöötamine ja nendega kauplemine ntihästi sise- kui ka väljamaal. Asutajad: Jens Johansen, Leonhard Krusenstern ja Richard Rank. Põhikapitaal: Mk. 18.000.000, mis jagatud 1.800 akts. a Mk. 10.000. —

(„R. T.“ nr. 9/10 — 1925. a.)

Eesti Hüpooteegipanga (end. Tartu linnas asuv Liivimaa Linna-Hüpooteegi Selts) põhikiri on avaldatud „R. T.“ nr. 11/12—1925. a. Eesti Hüpooteegipanga eesmärgiks on laenuandmine kinnisvarade peale Eesti vabariigi piires, linnades kui ka maakondades, väljaarvatud kinnisvarad, mis kannavad põllumajanduslist ehk tööstuslist iseloomu.

Ärikalender.

8. veebruaril.

A/s. „Räpina paberivabriku“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 11 e. l. Tartus, Suurturg nr. 3.

10. veebruaril.

A/s. „Reinhold Tofer“ aktsionäride erakorraline peakoosolek S. Karja tän. 18.

Tähtsamad vähempakkumised.

Posti peavalitsus (Tallinnas, Kreutzvaldi t. 10), sega, 10. veebruaril s. a. kell 12 — **isolaatoreid** nr. 1 — 10.000 tk., nr. 2 — 40.000 tk., nr. 3 — 70.000 tk., nr. 4 — 80.000 tk.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika t. nr. 16-a, tuba 18), kinnisel, 5. veebruaril s. a. kell 10 homm. — 3500 pd. I. sorti värnitsat.

Posti peavalitsus (Tallinnas, Kreutzvaldi t. 10), sega, 20. veebruaril s. a. kell 10 homm. — **telefoni maa- ja õhukaabliid — 19.650 mt., sisekaabliid —**

3400 mt., kummikaabliid — 1000 mt., isoleeritud vasktraafi — 81.300 mt., isoleeritud nõõre — 10.000 mt., skeemitraafi — 80 kg, õhutühje piksekõrvaldajaid — 200 t., Meldingeri eiemandisinke — 800 tk., õlitatud telegraafilinti — 1000 rulli, kõvavoolu kaabliid — 200 mt. ja kõvavoolu vaskjuhett — 800 kg.

Uued seadused ja määrused.

Määrus põllumajandusliste laenude väljaandmisel ja tasumisel aluseks võetava kullahinna kohta. Laenude andmisel ja tasumisel aluseks võetava kullahinna määruse („R. T.“ nr. 147—1924. a.) osaliseks muutmiseks loetakse põllumajandusliste laenude väljaandmisel 1 kuni 16. det. 1924 a ühe grammi puhta kulla hinnaks 275 mka („R. T.“ nr. 11/12—1925. a.)

Isiklikud teated.

Abieluvaranduste lahutamise lepingud. Mihkel Piperal ja Hilda-Vilhelmine Mikkli t. Piperal. (R. T. nr. 13/14—1925).

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalised raudteedel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	21—27 dets.	27—31. dets.	1—7 jaan.	7—14 jaan.	14—21 jaan.	21—29 jaan.
Teravilja ja jahu	29	22	62	111	54	184
Kartulid	8	14	12	26	18	32
Elus loomi	9	17	38	61	62	46
Linu ja takku	21	16	14	50	47	64
Põletispuid	46	30	65	248	209	254
Muud metsa-						
materjali	39	26	42	131	125	145
Põlevkivi	30	20	42	67	89	89
Turvast.	13	15	20	46	55	54
Tsementi	20	4	10	8	12	48
Lubja	—	—	—	8	—	1
Muud erakaupa	371	386	480	898	928	904
Kokku	597	550	787	1616	1609	1823
Raudtee veod	115	101	92	298	928	248
Kokku laaditud	712	651	879	1865	1835	2071

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadetused):

	28—31 dets.	1—4 jaan.	5—11 jaan.	12—14 jaan.	15—21 jaan.	21—28 jaan.
Teravilja ja jahu	3	2	6	1	5	5
Kartulid	4	3	4	6	15	17
Põletispuid	21	52	90	79	145	251
Metsamaterj.	3	12	22	8	38	51
Linu ja takku	30	8	16	10	26	34
Põlevkivi	5	12	19	21	44	57
Turvast.	25	23	48	27	57	49
Muud erakaubad	58	64	79	81	166	247
Kokku	149	176	285	233	496	711

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem				Pekk, eksport. I s.	—
Ameerika sort.	pd.	850—860		Heinad, aasa	vaguniviisi pd. —
sõre Ameerika	"	870—880		Õlikoogid, linaseemne	830—
„J. Puchk ja Pojad“ suurveski				palmi	—
saadused. Hinnad arvatud 50				päevahile	—330
klg. eest ühes valge puuvillase				soja	—370
kotiga:				Nisukliid	260—270
Patent rukkipiül	50 kg.	2100		Rukkikliid.	—
Manna	"	3100		Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars. 48,25—54
Sõre saiajahu	"	2825		Mitkal, ekstra	34,50—41,25
20 n. kottides	pd.	970		Lina, Liivi R.	pd. 2700—
Eesti parem saiajahu	50 kg.	2775		Petseri	3200—
"	20 n. kottides	940		Tartu	2800—2900
„Kalev“	50 kg.	2625		Lina, Võru	pd. 3100—3150
„Kungla“	50 kg.	2525		Lina seemned, õli 87% basis fr. Tall.	—
„Sampo“	"	2325		külvil 98%	pd. 620—650
A/S. Rotermanni tehaste jahud:				Takud, Codilla I.	—
nisu, pehme,	pd.	710—790		" II.	—
" sõre	"	840—880		Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	56—58
" pehmed, teised sordid	"	880—900		" Newcastle	52—53
Rukki jahud	"	495—500		sepa	60—62
piül	"	635—650		Koks, valu	85—90
Nisu, Vene	"	—		gaasi	—85
Rukis Eesti	"	—		Põlevkivi, I. sort	12
Vene	"	—		Põlevkivi, II. sort	9
Kaerad, toidu, Eesti	"	255—260		III. "	6
seemne, Vene	"	—		Raud, sordi	275—290
Odrad, Õlle	"	315—325		talad (T)	280—300
Erned, rohelised, Eesti	"	—		vits	430—480
Hollandi	"	760—		raud plekk	470—500
Riis, Burma II.	"	730—740		" tsingitud	720—760
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	85—90		Teras Inglis	—
piirituse	"	71—73		Saksa	—
Kartuli tärklis „Superieur“	"	—625		nikkel	—
Pilm, pudelites	ltr.	19		vedru	490—
Või, meierei, eksport	n.	125—130		tööriistade	1200—1400
Või siseturg	"	115—118		talla	310—340
Margariin, väljamaa	"	49—60		Malm	170—200
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	3100—3300		Inglistina	10500—11000
Kaseiin	"	500—650		Seatina	1400—
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	19—20		Vask, plekk punane	4300—4700
II. s.	"	18—19		valge	3800—4300
Kakao, Inglis	pd.	2400—2500		Tsink-plekk	1600—1640
Ameerika	"	—		Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	650—670
Hollandi	"	2600—2800		Ameerika	560—620
Kohvi, Rio, Santos	"	5400—5800		solaar	—
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	6000—7400		Autolien	725—950
Mexiko	"	—		Ameerika vacuum	1400—1500
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—		auto	—
Orange Pekoe, Java	"	7400—7800		Tsilindriõli, Vene	—
" " Tseilon	"	7800—8200		Ameerika harilik aur 280°	670—680
" " Moning, Hiina	"	5400—5800		" ülekuumanud " 320°	1020—1035
Suhkur peenike valge, Saksamaa	"	730—		Põlevkivi õli	180—240
Java	"	—		pigi	250—
Poola	"	—		Nafta, Vene	270—275
Czechoslovaakia	"	740—750		Ameerika	200—210
Sitrap, kartuli, B 42°	"	760		Petrooleum, Vene	280—290
" B 38°	"	—		Ameerika	280—290
" Glucose	"	735		Bensiin, Vene	580—620
Sool, lahtine Saksa	"	56—58		Ameerika	600—660
" Hispania	"	—54		Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob ltr.	—
" Vene	"	—54		Pesusooda	pd. 260—270
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	5700—		Seebikivi 72% Inglis	575—595
" Matfulls	"	5900—		Parafiin 102—110°	—
" Shotti, Matties	"	5800—5900		120°—134°	—
" Matfulls	"	6000—6100		Parkimise ekstrakt	—
" Norra Sloe	"	—		Väävel, õie 98%	—
Liha, sea, I. sort	pd.	1440—1600		Värvid, nigrosin vees sulav, välj. pd.	9200
" looma, I. sort	"	1000—1100			

tsinkvalge inglise	pd.	1750
tinavalge inglise	"	1750—
ooker Prants.	"	345—415
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)		—
Chile		—
Superfosf. E. T. K. must kukk		—
(k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn		670—
Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.		590—
Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam		670—
40%		880—
Kainiit 12% lahine,	pd.	—
Vosvoriit, Eesti 6%		34—36
Paber, rotatsioonid		440
Tsement, Portland, Port-Kunda		—
pütt 10 pd. 10 naela	pätt	830
Tsement, Portland, Aseri		770
Kriit, toores	pd.	—
pestud	"	124—125
Asfalt	"	150
Tõrv, kivi	"	—
puu kodumaa	"	—
Lubi	"	38—40
Gips, tükikides frko Isborsk	"	25
jahvatatud toores	"	35
krohvimise, ilma kottideta	"	45—70
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	"	6500
Silikat D/B/B/	"	—
Puumaterjalid, saetud	"	—
Besti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	—
IV s.	"	—
propsid: 7x7	"	—
liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sid.	"	—
Nahk, talle, Eesti kodumaa toore- nahest valmistatud	pd. I s.	5400—5600
Nahk, talle, Ameer. tooresn. val- mist.	I sort	6400—7000
Nahk, talle, Ameer. tooresn. val- mist.	II sort	4400—4800
Toores nahk väksed ja suured	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	5400—6200

Prahid :

Lina		
Tallinn — Stettin	tonn	£ 20/—
— Ghent	"	25—26/—
— Dundee	"	—
— Belfast	"	—

Fakad + 0%

Puumaterjalid D/B/B/ Standard		
Tallinn — London	sh.	—
— E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	—
— Antwerpen	"	—
— Southampton	"	—
— Manchester	"	—
— Amsterdam	"	—
— Dundie	sh.	—

Segakaup

Tallinn — Stettin	tonn sh. 10—35/+	
	[+25% talve juurdemaks	
— London	"	—
— Stockholm,	Rk. 10/35	

Või

Tallinn — Stettin	tünn sh. 1/6	
-----------------------------	--------------	--

Kartulid

Tallinn — Stockholm	tonn	—
-------------------------------	------	---

Tallinna börs kursisedel

		26. I.	28. I.	30. I.
1 dollar	O.	372,—	372,—	372,—
	M.	375,—	375,—	375,—
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1788	1787	1783
	M.	1803	1802	1798
	T.	—	—	—
100 Saksa riigimarka	O.	8.875	8.875	8875
	M.	8.975	8.975	8975
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	937	937,50	937,50
	M.	946	946,50	946,50
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.000	10.000	10.000
	M.	10.125	10.125	10.125
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	6650	6650	6625
	M.	6750	6750	6725
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	2010	2010	2010
	M.	2060	2060	2060
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	15.075	15.075	15.025
	M.	15.275	15.275	15.275
	T.	—	—	—
100 Latti	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1100	1100	1100
	M.	1150	1150	1140
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	1525	1535	1530
	M.	1575	1585	1580
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	5650	5675	5675
	M.	5750	5775	5775
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1910	1925	1925
	M.	1960	1975	1975
	T.	—	—	—
100 Helveetsia fr.	O.	7200	7200	7200
	M.	7300	7300	7300
	T.	—	—	—
1 Tschervonets	O.	1825	1825	1825
	M.	1940	1940	1940
	T.	—	—	—
1000 Austria kr.	O.	5,15	5,15	5,15
	M.	5,40	5,40	5,40
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	5,05	5,05
	M.	5,30	5,30	5,30
	T.	—	—	—